

שנה טובה לזלדה

ילדותינו ו' עמ' 103

היא יושבה על הספסל בקרן הרחוב, מטפחתה הכהה קשורה ברפיון לראשה, שמלתה הדהויה גדולה מכפי מידתה ועיניה גדולות ועצובות.

היא לא זכרה מתי הכירה ספסל זה, אך כל מי שהכיר את הספסל הכיר אותה. היתה יושבת כשידה הימנית חובקת מסעדו, משל חששה כי מישהו יטול את הספסל ויקחהו מעימה. והרי הספסל הזה הפך חלק מחייה, אין היא מכירה איש הקרוב אליה יותר מהספסל הזה. היתה יושבת עליו, רגליה נחות ברישול על האספלט השחור, כאילו בקשה לפוש קמעה ועיניה עוקבות אחר כל עובר אורח.

קראו לה זלדה, סליחה, לא קראו לה, כתבו לה - זלדה. כשהגיע זמן התשלום לעיריה, או לחברת

החשמל או המים, היתה מקבלת מכתב ועליו רשום לכבוד זלדה כהן. גם בבית הכנסת רשום שם זה על תוית, אך בפה, בשפתיים, לא אמר לה איש את השם הזה. לא, איש לא פנה אליה סתם כך, איש לא אמר, למשל: שלום גב' זלדה כהן, ואפילו בעל המכולת אמר לה - "כן, מה את רוצה?"

מעולם לא אמר אמר - "כן, גב' זלדה", כאילו בת בלי שם היא.

וכששכחה פעם לקחת עודף שמעה בצאתה אנשים אומרים "זה של הזקנה", כך בפרוש אמרו - "הזקנה" ואז קראו לה: "הלו, שכחת כסף!"

רק את הספסל שומעת היא עם בוקר אומר חרש - שלום זלדה, מאתמול בערב אני מחכה לך. ובערב, שעה שהשמש נאחזת בכל כוחה בשיפולי הרקיע, שומעת היא את הספסל אומר: לילה טוב, זלדה, להתראות מחר.

והיא באה למחרת וביום שלאחריו וביום שלאחר מכן, עד שיום אחד הפסיקה לבוא. היה זה ביום המתואר בספרים כ"יום קיץ נאה". כמו תמיד, יושבה והביטה בבני האדם שקרובים הם אליה עד כדי כך שלא פעם דורכים הם על נעליה הבלות, או נתקלים בספסל הירוק שעליו היא יושבת ואומרים: "אוף", ומביטים עליה בכעס כאילו היא אשמה על שאין הם משתמשים בעיניים התקועות בקדקודם.

והאנשים האלה, הקרובים מאוד, אך הרחוקים מאוד, חלפו על פניה וכרגיל נתנו דעתם על כל מהלך על שתיים ודלגו במבטם דווקא על אותו אדם שהפך כאילו בשר מבשרו של הרחוב. אך בעצם, לא כולם, שתיים היו אלה שכן שמו לב אליה. הן, זוכרת היא אותן היטב. האחת - בחצאית וחולצה, והשניה זו בעלת התספורת הקצרה והשמלה הפרחוניית. כן, זו נעמדה לה בחשיבות רבה קודם שהגיעה אל הספסל הירוק, הצמידה את תיקה לגופה, חטטה שם שעה ארוכה עד ששלפה משהו, סגרה את התיק, קרבה אל האשה שעל הספסל, והניחה שם מטבע בת עשר אגורות, עשר אגורות. רגילות, מנחשת אך המטבע שקרני השמש נחו עליה בלטה היטב על רקע שמלתה הדהויה, והיא, זלדה, כרעה תחת משא עשר האגורות האלה. אלולא יושבה על הספסל היתה נופלת מלוא קומתה השחוחה ארצה. היא נטלה את עשר האגורות שכה כבודות היו הפעם, והגישה אותן לבחורה, "לא", היא אמרה בקול חנוק - "לא", ולא הוסיפה עוד כי הדמעות מלאו את גרונה ועיניה, שפעו והתגלגלו על לחייה הנפולות ונצמדו לקמטים שעל פניה ונגרו כקילוח דם מפצע בלב. רצתה לקום ולומר - אינני רוצה פרוטה, אינני זקוקה לכסף, רציתי רק שיביטו עלי כעל בן אדם, ויאמרו "שלום" ואולי "מה שלומך?" כמו שאדם אומר לאדם ואת באה ומדברת אלי בנחישות!?

רצתה לומר: אי לכם בני אדם. לפתוח את הארנק קל לכם יותר מאשר לפתוח את הפה. אך, באמת, הרי תמיד רואה אני את הפה הזה פתוח, ושם בין הלשון והחירך נדחסים דברי הבאי, רכילות ושקר, ול"שלום" של בן אדם אין שם מקום.

כה רבים הדברים שרצתה לומר ועד שהחליטה מה תגיד קודם נעלמו השתיים מעיניה, ונשארה היא, והספסל, והדמעות והאנשים, שעד עתה שנאה אותם ומעתה היא גם פוחדת מהם. ואז מיהרה לקום, חששה שמא יבוא עוד מישהו וישליך על שמלתה מן האגורות האלה.

מיהרה לביתה וכאן בין הקירות שאינם מהלכים על שתיים, על המיטה שהיא חורקת דוקא על ארבע, שפכה זלדה את ליבה, עתה בכתה בקול גדול. לא דמעה אלא בכתה וקול כאוב, מר, נתלווה אל המים המלוחים שזלגו מעיניה.

ומאז אותו יום נסתגרה בחדרה, ורק לעת ערב היתה מסיטה את הילון ומביטה מבעד לשמשה בעוברים ושבים, כאן בביתה היתה בטוחה שאיש מבין האנשים הזרים והקרים והאדישים לא יגיש לה עשר אגורות להרגעת מצפונה. יום אחד, ערב ראש השנה היה אותו יום, שמעה נקישות בדלת. לרגע נבהלה. מה להם לבני האדם ולה? חשבה לא לפתוח אבל חזרה בה משהעלתה בדעתה כי האיש שמאחורי הדלת מבקש ודאי לשאול היכן גר פלוני. כשפתחה את הדלת וראתה את הנערה העומדת בפתח, נרתעה לאחור. היא היתה מוכרת לה, הנערה הזו, ולא ידעה מאין. עד שהיא מהרהרת פתחה הנערה ואמרה "שלום גב' זלדה".

"מה? אמרה זלדה כמי שאינו מאמין למשמע אזניו ובליבה חשבה: מה היא אמרה - גברת זלדה?! שלום!?" "ודאי את זוכרת אותי" - הוסיפה הנערה - "אני יושבת לידך בבית הכנסת. השנה לא אתפלל באותו מקום, ולכן באתי לאחל לך שנה טובה".

זמן רב לא שמעה זלדה משפט כה ארוך המופנה אליה ממש. וצריכה היתה לשהות ארוכה כדי להבין את אשר קלטו אזניה. "שנה טובה" - אמרה הבחורה - לא כך?

והיא לא רק אמרה, היא הגישה לזלדה את ידה. לא, היד לא החזיקה שום מטבע אבל היא היתה חמה, לא זרה וקרה ואדישה. והיא אמרה "שנה טובה" חמה כזאת, לא מתכתית, לא מתחמקת.

"כל טוב" - אמרה הנערה, וזלדה להחזיקה בידיה הגרוסות את ידי הנערה וכל גופה הרטיט. היא ביקשה להחזיק בידי הנערה הזאת כך, לעולם. רצתה להרגיש תמיד שמישהו אומר לה שלום, זלדה, שנה טובה, לחוש כי אדם חם עומד לידה ומדבר, מדבר... וזלדה עמדה ולא אמרה כלום. רק מבטה המתחנן ביקש: המשיכי, המשיכי - דברי...

עבודות

בספור שלפנינו ארבעה חלקים:

- זלדה מסתגרת בביתה מאימת הבריות
- המספר עורך לנו היכרות עם דמותה של זלדה
- נערה באה לביתה של זלדה לאחל לה שנה טובה
- עוברת אורח מגישה לזלדה פרוטה לצדקה

כתבו את חלקי הסיפור כסדרם.

ציינו באלו מילים פותח ומסתיים כל חלק.

התייחסו אל כל קטע כלסיפור שלם - תנו לו שם!

א. _____

ב. _____

ג. _____

ד. _____

תארו את דמותה של גב' זלדה! _____

האנשה – היכן? _____

"האנשים האלה הקרובים מאוד אך רחוקים מאוד"... הכיצד? _____

חלקו את הסיפור לתקופותיו:

תקופת זמן _____
התרחשות _____
מ _____
עד _____

תקופת זמן _____
התרחשות _____
מ _____
עד _____

תקופת זמן _____
התרחשות _____
מ _____
עד _____

תקופת זמן _____
התרחשות _____
מ _____
עד _____

בדידותה של זלדה - צטטו! _____

רק עיניה של זלדה דוברות וקולה לא ישמע – הדגימו! (באוזני מי "נאמרו") _____

מותר האדם מן הדומם – אין! הדגימו!

1. _____

2. _____

משפטי דימוי

משל _____

כאילו _____

מה תפקיד הדימוי במשפטים אלו? _____

משפטי הנגדה

_____ אך לא _____
_____ אבל _____
תמיד רואה אני _____ ולשלום _____
מה תפקיד הדמוי במשפטים אלו? _____

_____ "היה זה ביום המתואר בספרים כיום קיץ נאה" – האם תאור היום משלים את המאורע או מנוגד לו? _____

_____ מה תורם הניגוד? _____

גם בקטע הבא מופיע ניגוד כזה הסבירו אותו.

הרגשתי שמשהו חסר לי. מסביבי אוויר ים נפלא ונשמתי אינה יכולה לנשום. אור ירח נסוך על פני המים, ונשמתי אינה רואה. פרוותי מחממת את גופי ונשמתי רועדת מקור... _____

לפניכם ציטוט מתוך סיפור. מה הקשר בינו לסיפור "שנה טובה לזלדה"?

"זהרה זהרה! אל תשימי לב אליהן הן כולן... בעלות מום, את שומעת? במקום לב בשר יש להן לב אבן... הן אטומות ומסכנות את שומעת? הן המסכנות..." _____
